

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор НН Інституту культури і мистецтв
проф. О.А. Устименко-Косоріч

« 20 » серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>034 Культурологія</u>
освітня програма	<u>Культурологія</u>
мова навчання	<u>українська</u>

Погоджено науково-методичною
комісією

НН інституту культури і мистецтв
« 30 » серпня 2022 р.

Голова Руденко О. Ф.

Суми – 2022

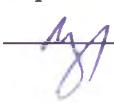
Розробники:

Л. І. Єпик, к. іст. н., доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

А. І. Литвиненко, к. мист., доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

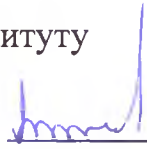
Програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Протокол № 12 від «21» червня 2022 року.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології д., мист., проф. О. К. Зав'ялова

Схвалено науково-методичною комісією інституту

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії інституту О.Ф. Руденко

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
1-й		1-й	
Лекції			
12 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
16 год.		2 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
60 год.		80 год.	
Консультації:			
2 год.		год.	
Загальна кількість годин – 90			Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Актуальні питання сучасної культурології», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складником підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти НН інституту культури і мистецтв.

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти з актуальними питаннями сучасної культурології.

Завдання курсу:

- сформувати комплексні теоретичні знання щодо розвитку сучасної науки про культуру

- ознайомити з методологічними підходами та шляхами вирішення актуальних проблем сучасної культурології в умовах глобалізації постіндустріального, інформаційного суспільства.

- охарактеризувати культурологічні підходи стосовно розуміння, аналізу та інтерпретації мистецьких пошуків кінця XX – початку XXI століть.

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток *інтегральної компетенції* – здатність розв’язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Навчальна дисципліна передбачає формування таких *загальних компетентностей*:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.

Курс «Актуальні питання сучасної культурології» формує такі спеціальні (фахові, предметні) *компетентності*:

СК 1. Усвідомлення взаємозв’язку культурних текстів та контекстів.

СК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.

СК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.

СК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

СК 5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв’язання проблем культури представників громадськості.

СК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.

СК 9. Здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем.

СК 10. Здатність здійснювати експертизу культурних об'єктів та культурних процесів, їх критичний аналіз із застосуванням сучасних методів культурології.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальні курси: «Сучасне мистецтво: концепції та практика», «Методологія наукового дослідження», «Культурні ресурси України», «Іміджологія».

3. Результати навчання за дисципліною Знання: специфіки та особливостей реалізації культурних ідей, образів та смислів з актуальних питань сучасної культурології. Уміння: критично оцінювати інтерпретувати актуальні питання сучасної культурології для розв'язання суспільно-значимих проблем.	ПРН-1	Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
Знання: культурних прав та свобод людини, форм та механізмів їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з урахуванням регіональної специфіки в контексті актуальних питань сучасної культурології. Уміння: аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з урахуванням регіональної специфіки в контексті актуальних питань сучасної культурології.	ПРН-3	Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.
Знання: інформації щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів з актуальних питань сучасної культурології, з урахуванням етичних принципів. Уміння: збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію з актуальних питань сучасної культурології, дотримуючись етичних принципів.	ПРН-4	Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.
Знання: спеціальної літератури з актуальних питань сучасної культурології. Уміння: Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і	ПРН-6	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів досліджень та проектів.

письмово з актуальних питань сучасної культурології для обговорення професійних питань, презентації результатів досліджень та проектів.		
Знання: історичні здобутки та новітні досягнення сучасної культурології. Уміння: оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення сучасної культурології.	ПРН-7	Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.
Знання: базових критеріїв щодо організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп під час вирішення актуальних питань сучасної культурології. Уміння: здійснювати організацію та керівництво професійним розвитком осіб та груп під час вирішення актуальних питань сучасної культурології.	ПРН-11	Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.
Знання: методів та засобів стратегічного планування, прогнозування, моделювання актуальних питань сучасної культурології. Комунікація: застосовувати для розв'язання складних задач і проблем з актуальних питань сучасної культурології методи та засоби стратегічного планування, прогнозування і моделювання.	ПРН-12	Розуміти і застосовувати для розв'язання складних задач і проблем культурології методи та засоби стратегічного планування, прогнозування, моделювання культурних політик.
Знання: специфіки здійснення експертної оцінки культурних творів, послуг та благ, культурних практик, культурно-мистецьких та дозвіллевих проектів в контексті актуальних питань сучасної культурології. Комунікація: презентувати результати експертної оцінки культурних творів, послуг та благ, культурних практик, культурно-мистецьких та дозвіллевих проектів в контексті актуальних питань сучасної культурології.	ПРН-13	Здійснювати експертну оцінку культурних творів, послуг та благ, культурних практик, культурно-мистецьких та дозвіллевих проектів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90 – 100 Відмінно	Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.

B 82 – 89 Добре	Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.
C 74 – 81 Добре	Студент виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно-культурологічний комплекс виявляється обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).
D 64 – 73 Задовільно	Студент виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з культурологічної літератури, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.
E 60 – 63 Задовільно	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погіршеності методологічного характеру.
F 35 – 59 Не задовільно	Студент емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.
FX 1 – 34 Не задовільно	Недбалість студента щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.

Розподіл балів

Поточний контроль						Разом	Сума
РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2					
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4		60
Поточний контроль							
15	15	7	8	7	8		
Контроль самостійної роботи							
10	10	5	5	5	5	40	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики успішності навчання

залік

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. СПЕЦИФІКА НОВОГО ЕТАПУ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.

Тема 1.1. Актуальність стану протистояння культури постмодерну культури Нового часу на зламі XX – XXI століть.

Тема 1.2. Ієрархічна вертикаль культури Нового часу та її перетворення на «постмодерну горизонталь».

Розділ 2. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЙОГО ВПЛИВ НА СТАН СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ.

Тема 2.1. Проблеми глобалізації в сучасній світовій культурі та теорія модернізації.

Тема 2.2. Модернізація як одна з найактуальніших проблем сучасної культурологічної думки.

Тема 2.3. Повсякденне життя людини як актуальна культурологічна проблема.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. СПЕЦИФІКА НОВОГО ЕТАПУ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ.

Тема 1.1. Актуальність стану протистояння культури постмодерну культури Нового часу на зламі XX – XXI століть.

Культурні парадигми постмодерної доби та їх характеристика: взаємопроникнення сфер життя та символізація культури завдяки різноманітним знаковим системам. Плюралізм релігійного, утилітарного та культурного знання, духовно-тілесний реалізм як теорія цілісної дійсності. Сутнісна свобода людини як здатність до змін своєї ідентичності. Процеси диференціації окремих галузей культури Нового часу та інтеграційна сутність процесів доби постмодерну, їх особливості.

Тема 1.2. Ієрархічна вертикаль культури Нового часу та її перетворення на «постмодерну горизонталь».

Проблеми формування системи естетичних смаків людини кінця XX – початку XXI століть в умовах панування «постмодерної горизонталі». Урізноманітнення підходів до інтерпретації мистецьких явищ доби постмодернізму. Процеси протистояння та активної взаємодії масової та елітарної культур. Сучасна людина у «точці перетину» цих культурних процесів. Перспективи подальшого культурного руху.

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЙОГО ВПЛИВ НА СТАН СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ.

Тема 2.1. Проблеми глобалізації в сучасній світовій культурі та теорія модернізації.

Глобалізація як пріоритетне явище життя кінця XX – початку XXI століть. Прояви глобалізації у світовій економіці та промисловому виробництві, освітній сфері та мистецькій діяльності. Процеси взаємодії різних національних культур і теорія «аккультурації» (Дж. Гершкович). Антиглобалістські тенденції в сучасному житті.

Тема 2.2. Модернізація як одна з найактуальніших проблем сучасної культурологічної думки.

Протистояння «традиційного» та «сучасного» в культурі кінця XX – початку XXI століть. Теоретичне осмислення процесів оновлення різних сфер життя в дослідженнях сучасних науковців (Ш.Айзенштадт, П. Бергер, Е. Етціоні). Основні параметри-характеристики модернізаційного процесу (революційний характер, комплексність, системність, глобальність, тривалість, стадійність, незворотність, прогресивність). Сучасна людина в умовах модернізаційних процесів: врахування глобалізаційних процесів у своєму житті, збереження своєї особистісної ідентичності, мистецька діяльність як простір «особистої свободи», автономізація приватного простору.

Тема 2.3. Повсякденне життя людини як актуальна культурологічна проблема.

Різноманіття методологічних підходів до її вирішення: семіотична теорія повсякденного життя (Ю. Лотман), історико-описова школа, міфо-семіотична парадигма повсякдення (С.Бойм), методи «освіченої еkleктики» (О.Жолковський). Теорія життєтворчості людини та характеристика її основних положень. Педагогіка та психологія життєтворчості, реалізація їхніх принципів у навчально-виховній системі сучасної України.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	конс	ср		лек	пр	конс	ср
РОЗДІЛ 1. СПЕЦИФІКА НОВОГО ЕТАПУ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ										
Тема1.1. Актуальність стану протистояння культури постмодерну культурі Нового часу на зламі XX – XXI століть.	16	2	2	2	15	15				15
Тема1.2. Ієрархічна вертикаль культури Нового часу та її перетворення на «постмодерну горизонталь».	28	4	4		15	17	2			15
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЙОГО ВПЛИВ НА СТАН СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ										
Тема 2.1.Проблеми глобалізації в сучасній світовій культурі та теорія модернізації.	16	2	4		10	15				15
Тема 2.2. Модернізація як одна з найактуальніших проблем сучасної культурологічної думки.	16	2	4		10	17		2		15
Тема 2.3. Повсякденне життя людини як актуальна культурологічна проблема.	14	2	2		10	15				15

Усього годин	90	12	16		60	84	2	2		80
--------------	----	----	----	--	----	----	---	---	--	----

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Актуальність стану протистояння культури постмодерну культури Нового часу на зламі XX – XXI століть.	2	
2	Ієрархічна вертикаль культури Нового часу та її перетворення на «постмодерну горизонталь».	4	2
3	Проблеми глобалізації в сучасній світовій культурі та теорія модернізації.	2	
4	Модернізація як одна з найактуальніших проблем сучасної культурологічної думки.	2	
5	Повсякденне життя людини як актуальна культурологічна проблема.	2	
	Разом	12	2

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Актуальність стану протистояння культури постмодерну культури Нового часу на зламі XX – XXI століть.	2	
2	Ієрархічна вертикаль культури Нового часу та її перетворення на «постмодерну горизонталь».	4	
3	Проблеми глобалізації в сучасній світовій культурі та теорія модернізації.	4	
4	Модернізація як одна з найактуальніших проблем сучасної культурологічної думки.	4	2
5	Повсякденне життя людини як актуальна культурологічна проблема.	2	
	Разом	16	2

Самостійна робота

№ теми	Назва теми	Обсяг годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
	Самостійне доопрацювання тем, які розглядались на лекційних і практичних заняттях.		
1.	Актуальність стану протистояння культури постмодерну культури Нового часу на зламі XX – XXI століть.	15	15
2.	Ієрархічна вертикаль культури Нового часу та її перетворення на «постмодерну горизонталь».	15	15
3.	Проблеми глобалізації в сучасній світовій культурі та теорія модернізації.	10	15

4.	Модернізація як одна з найактуальніших проблем сучасної культурологічної думки.	10	15
5.	Повсякденне життя людини як актуальна культурологічна проблема.	10	15
	Всього	60	80

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Абрамович С. Д. Культурологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 352 с.
2. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 320 с.
3. Герчанівська П. Е. Культурологія : навч. посіб. / за ред. В. І. Панченко. 2-ге вид., випр. і доп. / Ун-т «Україна». Київ, 2006. 323 с.
4. Козира Є. В. Культурологія : навч. посіб. Київ : Медицина, 2017. 350 с.
5. Кравець М. С., Семашко О. М., Піча В. М. та ін. Культурологія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. I–IV рівнів акредитації / за заг. ред. В. М. Пічі. Львів : Магнолія плюс, 2003. 236 с.
6. Культурологія : навч. посіб. для студ. вузів / ред. Т. Б. Гриценко. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 390 с.
7. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. Вид. 3-тє, перероб. та доп. / за ред. І. І. Тюрменко. Київ : Центр учбової л-ри, 2010. 370 с.
8. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2007. 258 с.
9. Юрій М. Ф. Соціологія культури : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 302 с.

Додаткові:

1. Герчанівська П. Е. Культурологія : термінологічний словник / Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2015. 439 с.
2. Історичне джерелознавство : підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко, Б. І. Корольов, М. Г. Палієнко ; гол. ред. В. Головка. Київ : Либідь, 2002. 488 с.
3. Литвиненко А. І. Інформаційні технології у професійній діяльності культуролога. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених / Дрогобицький держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. Дрогобич : Гельветика, 2022. Вип. 51. С. 580–585.
4. Ніколова Н. І., Чмихов М. О. Культурологія: культурогенез : навч. посібник. Київ : Скіф, 2012. 439 с.
5. Сучасна культурологія : навч. посіб. для студ. вузів / ред. К. В. Кислюк. Київ : Кондор, 2016. 341 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Культурологічний словник термінів. URL: <http://studcon.org/kulturologichnyy-slovnyk-terminiv?page=6>
2. Офіційний сайт каналу «Культура». URL: cultureua.com.
3. Офіційний сайт Міністерства культури України. URL: mincult.kmu.gov.ua

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення.

Мультимедійне обладнання, унаочнення, бездротовий доступ до мережі Інтернет.